

המלכות הנקראת כנסת ישראל **וְדָא קְשִׁיא מְפֻלָּא**, דְּכִתְיִב וזה דבר קשה מהכל כי כתוב (עמוס ה) **נְפֻלָּה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל**.

ומשמע שחס ושלום אין תקומה לשונאיהם של ישראל חלילה ולא לשכינה הקדושה **וְהָאֵי דְקָא אֲמַרִי כְּלָהוּ חֲבַרְיָא בְּמִלָּה דָּא שְׁפִיר הוּא**.

ואע"פ שבגמרא (ברכות ד:) כבר הקשו כן ופירשו שהכוונה לנחם את ישראל ולאמר להם

נפלה ולא תוסיף ליפול עוד אלא 'קום בתולת ישראל' **אַבְל אֵי פְרֻשְׁתָּא**

אֲתִמַּר בְּאַרְחַ נְחֻמָּה הַיּוֹיֵנָּן אֲמַרִי הֵכִי עדין קשה כי אם היה הכתוב

מדבר על נחמה היה מובן מה שפירשו בזה. **אַבְל בְּהָאֵי קִינָה אֲתִמַּר**,

וְהָאֵי קְרָא אוֹכַח הֵכִי. אבל הרי הפסוק מדבר על קינה ולא על נחמה וכמו

שמוכח שם בפרשה שמתחילה "שמעו את הדבר הזה אשר אני נושא עליכם קינה בית

ישראל וכו' ומשמע שמדבר על קינה ולא על נחמה.

רבי אחא הלך לשאול את רשב"י פירוש הפסוק

אֲמַר לֵיה אמר לו רבי אחא לרבי יהודה **וְדָאֵי הֵכִי הוּא** ודאי כך הוא

שהפסוק מדבר בקינה ולא בנחמה **וְהָאֵי הוּא קְשִׁיא לֵי הַהוּא**

מְלָה יִתִּיר מְפֻלָּא, ודבר זה היה קשה לי יותר מהכל **וְאֲתִינָן לְגַבֵּי**

דְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּחֻשׁוֹכָן דְּאַנְפִּין ובאתי לשאול על זה לפני רבי שמעון

בפנים חשוכות. **אֲמַר לֵי**, מִחִיזוּ דְאַנְפִּי, אֲשֶׁתְּמוֹדַע מַה

דְּבִלְבָּד. אמר לי רבי שמעון ממראה פניך ניכר ונודע מה שבליבך **אֲמִינָא לֵיה**

וְדָאֵי, דְּאַנְפִּי וְלִבִּי שְׁוִין. אמרתי לו ודאי שכך הוא כי פי וליבי שוים **אֲמַר**

הלימוד היומי

לִי אֵימָא לִי מֶלֶךְ: אמר לי רבי שמעון תאמר לי קושייתך. אֵימִינָא לִיהּ,
 פְּתִיב אמרתי לו והרי כתוב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת
 יִשְׂרָאֵל, מֵאֵן דְּאִית לִיהּ רוּגְזָא בְּדַבְּרֵיהּ, וְנִפְקָא מִנִּיהּ,
 לֹא תִהְדָּר לְעֵלְמוּן, אִי הָכִי וְוִי לְבָנִין דְּאִתְתַּרְכוּ עִמָּה

אמרתי לו מי שיש לו רוגז על אשתו ויצאה ממנו וכי לא תחזור אליו לעולמים אם כך הוא
 אוי להם לבנים שגלו עימה שלא יחזרו לעולם לאביהם ובדרך משל שאל לו רבי אחא אם
 הקב"ה כעס על ישראל ונסתלקה השכינה וגלתה עם בניה אטו לא תוסיף לקום לעולמים
 אם כן הוא אוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם שלא יחזרו ח"ו לעולמים. אָמַר
 לִי, וְלֹא סִגֵּי לָךְ מַה דְּאָמְרוּ בְּלֵהוּ חֲבַרְיָא. שאל אותי רבי
 שמעון ולא מספיק לך מה שפירשו בו החברים (כנ"ל מהגמרא בברכות) אֵימִינָא, הָא
 שְׂמַעְנָא מְלִייהוּ, דִּתְהוּה מִרְחֻמֵּי, וְלֹא מִתִּישְׁבֵּן בְּלִבָּאֵי
 אמרתי לו שמעתי דבריהם שהיו אהובים ונחמדים אבל לא התיישבו על ליבי לומר שזהו
 ביאור הכתוב כי פסוק זה מדבר על קינה ולא על נחמה.

אוי לדור שהולך כמו צאן ללא רועה

אָמַר, אמר לי רבי שמעון כָּל מַה דְּאָמְרוּ חֲבַרְיָא כֻּלָּא שְׂפִיר
 וַיֵּאוֹת כל מה שאמרו החברים בביאור פסוק זה הכל טוב ויפה, אָבֵל
 אבל יש לפרש עוד וְוִי לְדָרָא כַּד רַעֲיִין לֹא מִשְׁתַּפְּחִין אוי לו לדור
 שהרועים המנהיגים אינם נמצאים איתו, וְעֵנָא סָאטֵן וְאִזְלִין, וְלֹא יִדְעִין
 לְאֵן אֲתֵר אִזְלִי, לֹא לִימִינָא וְלֹא לְשִׁמְאֵלָא והצאן ההולכים

הלימוד היומו

עדר בלי רועה תועים והולכים ואינם יודעים להיכן הולכים לא לימין ולא לשמאל ואין מי שיאיר עיניהם לדעת את הדרך ילכו בה. **וַדַּאי הָאֵי קָרָא בַּעֲיָא לְמַנְדַּע** ודאי פסוק זה צריך לדעת פירושו, **וּכְלָהוּ גְלִיזִין לְאֵינּוֹן דְּחַמָּאן בְּאַרְחָא דְאַוְרֵייתָא בְּאַרְחַ קְשׁוּט** והכל גלוי לאותם הרואים בדרך התורה בדרך האמת.

רשב"י מפרש הפסוק שהשכינה לא תקום מעצמה מהגלות אלא הקב"ה יבא ויקימנה

תָּא חַזִּי בָא וּרְאָה, בְּכַלְהוּ גְלוּוּתָא דְגָלוּ יִשְׂרָאֵל, לְכַלְהוּ שְׁוֵי זְמָנָא וְקִצָּא בכל הגלויות שגלו ישראל בכולם שם הקב"ה קצבה וסוף

כי גלות ראשונה במצרים אמר הקב"ה לאברהם אבינו "כי גר יהיה זרעך וכו' ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה" וכן בחרבן המקדשות נאמר "שבעים שבעים" שהם ת"צ שנים כי שבעים שנה לחרבנו וארבע מאות ועשרים שנה לבניינו, **וּבְכַלְהוּ הָווּ יִשְׂרָאֵל תִּיבִין לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל הָוּה תְּבַת לְאַתְרָהּ** ובכולם היו שבים עם ישראל בתשובה וחוזרים להשי"ת והיתה כנסת

ישראל שבה למקומה, **בְּהָהוּא זְמָנָא דְגִזְרַ עָלֶיהָ** באותו הזמן שקצב לה הקב"ה בגזרתו לשוב אליו. **וְהִשְׁתָּא בְּגְלוּתָא דָּא בְּתְרָאָה לְאוּ דְהִי, אַבְל עַכְשֵׁיוּ בְּגִלוּת זֵוּ הָאַחַרְוֹנָה אִין זֵוּ כֵךְ דְּהָא הִיא לֹא תִיתוּב דְהִי כְּזְמָנִין אַחַרְנִין** כי המלכות לא תשוב כמו בזמנים האחרים שיש לה זמן קצוב לגלותה, **וְהִיא קָרָא אוֹכְתָא**, וזה הכתוב מוכיח על כך **דְּכַתִּיב** שהרי

כתוב **נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל**, שפירושו שהיא לא תוסיף לקום לבד כמו שהיה בגלויות הקודמים שחוזרים ישראל בתשובה והמלכות קמה ושבה אל בית אביה כראשונה אבל **נִפְלָה וְלֹא אוֹסִיף לְהַקִּימָה לֹא בְּתִיב** לא כתוב שבזה היה משמע שאין לה תקומה ח"ו, אלא הקב"ה יבא אליה ויפיסנה ויחזירה אל ביתו באהבה ובחיבה כרצונו בב"א.

משל למלך שבעס על המלכה וגרשה מהיכלו

מִתָּל לְמִלְכָּא דְרַגְזוּ עַל מְטְרוֹנִיתָא משל למלך שבעס על המלכה, **וְאֲשֵׁדִי לָהּ מִהִיכְלִיהָ, לְזִמְנָא יְדִיעָא**. והשליך אותה מהיכלו לזמן ידוע **כִּד הָהּ מְטִי הָהּוּא זְמָנָא** כאשר הגיע הזמן שבזה תם העונש של המלכה, **מִיַּד מְטְרוֹנִיתָא הָהּ עָאֵלַת וְתַבַּת קָמִי מִלְכָּא** מיד היתה המלכה נכנסת ושבה לפני המלך. **וְכֵן זְמָנָא חָד, וְהָרִין, וְתַלַּת זְמָנִין** וכך היה פעם ושתים ושלש פעמים. **לְזִמְנָא בְּתַרִּיתָא אֲתַרְחַקַת מִהִיכְלָא דְמִלְכָּא** בפעם האחרונה שבעס עליה המלך התרחקה שוב מביתו, **וְאֲשֵׁדִי לָהּ מִלְכָּא מִהִיכְלִיהָ לְזִמְנָא רְחִיקָא**. והשליך אותה המלך לזמן רחוק ולא קצב לה זמן מתי לחזור **אֲמַר מִלְכָּא, הֵאֵי זְמָנָא לָאו הוּא כְּשָׂאָר זְמָנִין דְּהֵיא תִיתִי קָמִאי הֵכִי** אמר המלך הפעם הזאת אינה כשאר פעמים שגירשתיה וקצבתי לה זמן מתי לחזור ואז היא תחזור מעצמה, **אֲלָא אֲנָא אֵיזִיל עִם כָּל בְּנֵי הִיכְלִי וְאֲתַבַּע עָלָהּ** אלא הפעם אני אלך עם כל בני היכלי ואבקש אותה לחזור אלי.